Ինչպես ես ապրում, զոհվածի ընտանիք

Արամ Մխիթարյանը ծնվել է Հրազդանի շրջանի Ֆանտան գյուղում: Տեղի միջնակարգն ավարտելուց հետո փոխադրվել է Երևան, աշխատանքի անցել Ձերժինսկու անվան հաստոցաշինական գործարանում, որպես՝ փականագործ: Ունի երեք զավակ:

Հայրենիքի պաշտպանությանը նվիրվել է շարժման սկզբներից: Կռվել է Շահումյանում, մասնակցել է Երասխավանի, Կոռնիձորի, Նոյեմբերյանի, Հայաստանի բոլոր սահմանամերձ գյուղերի

ԽՈՍՔԸ ՔՈՆՆ Է, ՀԱՅՐԵՆԻՔ

մարտերին, Խոջալուի, Շուշիի ազատագրմանը...

Պատից կախված նկարի նրա հայացքն ուրիշ բաների մասին է խոսում... հրեղեն մի ձի ունենալ, դիպուկ կրակող մի լավ զենք, հավատարիմ մի կին, անմեղ աչուկներով բալիկներ ու հավատավոր ընկերություն: Ու լեռների ծերպերին...

Ինքն այդ էր երազել ու 39-ամյա իր կյանքը ողջակեզ պատրաստակամությամբ հայրենիքին է նվիրաբերել: Գիտակցաբար ու անխոս: Կամովին ու անձնուրաց:

- 1992 թվականի մարտի 3-ին վիրավորվեց,- կինն է պատմում, տիկին Մանուշակը,- աջ ձեռքը չէր աշխատում, բանակ-ջոկատ չէր կարողանում բարձրանալ-իջնել: Բժիշկները թոշակ նշանակեցին, իսկ ինքը թոշակավորման փաստաթղթերը պատռեց, ինքնաձիգը ձախ ձեռքն առավ ու գնաց: Ասաց. «Չեմ թողնի թուրքը գա ու դռանս կանգնի»: Բայց 1992 թվականի հունիսի 12-ին հասավ: Շահումյանի անկման օրերն էին:

Երբ ինքնաթիռն էր օդ բարձրանում, օգնության էին շտապում: Իրենց ջոկատը շտապ օգնության նման մի բան էր, որտեղ դժվար էր, այնտեղ էին: Ինքնաթիռն, որում Արամն էր, թշնամու կողմից ռմբահարվում է: Անշահախնդիր, պարզ, խիզախ մարդ էր ամուսինս: Հողի վրա թշնամին չէր կարող նրան խփել, օդում եղավ Արամիս մահը:

Երևանի Ձերժինսկու անվան գործարանը, որտեղ Արամն էր աշխատում և Շենգավիթի շրջանի զինկոմիսարիատը, նրա երեխաներին, մինչև չափահաս դառնալը, համապատասխանաբար նշանակել են ամսական 700 և 460 դրամ նպաստ: 5 դոլարի չափով նպաստ է նշանակել նաև «Հայրիկ» բարեգործական ընկերությունը: Սակայն ավագ աղջիկն՝ Արեգնազը, որ բժշկական ինստիտուտի առաջին կուրսի ուսանողուհի է, արդեն չափահաս է և զրկվել է բոլոր այդ նպաստ-օգնություններից:

- Դեռ լավ է, որ գոնե հաց կապ ունենք,- ասում է այրիացած Մանուշակը,- դա է, որ մեզ պահում է: Հաց ու պանիր ստանում ենք, սոված չենք մնում, բայց նպաստով ուսանողուհու համար ի՞նչ շոր կարելի կլինի առնել: Ու դեռ մնացած երեխաներիս մասին չեմ խոսում...

Ինքը հիմա գործազուրկ է: Երկաթուղու թիվ 54 մանկապարտեզը, որտեղ դաստիարակչուհի էր աշխատում, այժմ չի գործում:

Սոսկալի չքավորության մեջ են: Տունը, որտեղ հանգրվանել են և գտնվում [illegible], ավելի շատ բարաքի է նման (հաստոցաշինական գործարանի հերթում ընկած բնակարաններից մեկն է, որ Արամն է կենդանության օրոք իր ձեռքերով կառուցել) մի հարկանի, խոնավությամբ ներծծված, հողե պատերով: Եվ այդ կինը շատ դիպուկ ասաց. «Մամոտի մեջ ենք ապրում»: Երկու տարի առաջ, ամուսնու մահվանից հետո, տուն ստանալու համար դիմել էր Շենգավիթի շրջգործկոմին (փաստորեն այդ շրջգործկոմի ենթակայության տակ է), բայց մինչև հիմա պատասխան չկա: Հարևանների մեծ մասը հեռախոս ունի, իսկ իր խնդրանքին նույն շրջանի հեռախոսակայանից պատասխանել են. «Աղքատ մայր ես, հեռախոս բաշխելու փող ունես, գնա երեխաներին կերակրիր...»:

- Չկարծեք, թե ես ամուսնուս կորցրած ջահել կյանքի փոխհատուցում եմ պահանջում,- հուզված շշնջում է երեք հրաշալի, ուսման գերազանցիկ երեխաների մայրը,- հոգուս անգամ ոչ: Ամուսինս կամովին է գնացել նահատակության, որևէ պայման չի դրել: Բայց մի՞թե այդպես է հարգվում նահատակվածների հիշատակը և մի՞թե նահատակված ազատամարտիկի այրիացած ընտանիքը միայն լույսի, ջրի հարկի մուծման 50% զեղչի արտոնությանն է արժանի:

Այդ ի՞նչպես է լինում.

Այդ ինչպե՞ս է լինում, որ [illegible] մեկը [illegible] բաշխումն է նշում, իսկ այդ ազատամարտիկի նահատակի [illegible]:

ՍԱՐԻԵՏ ՎԱՀՐԱՄԱՆՅԱՆ